

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΙ	7
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	11
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Προσέγγιση του χειρουργικού ασθενούς

I. Κεσίσογιλου

Η σχέση ιατρού-ασθενούς	22
Ιστορικό	23
Κλινική εξέταση	25
Εργαστηριακές εξετάσεις	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Περιεχειρτητική φροντίδα του χειρουργικού ασθενούς

Γ. Χατζημαυρουδής

Προεχειρτητική εκτίμηση και προετοιμασία	30
Μετεχειρτητική φροντίδα	38
Ανάρρωση	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Μετεχειρτητικές επιπλοκές

Γ. Μαράκης, Θ. Παπαβραμίδης

Τοπικές μεταχειρτητικές επιπλοκές	47
Γενικές/συστημικές μεταχειρτητικές επιπλοκές	50
Μετεχειρτητικός πυρετός	55
Σύνδρομο κοιλιακού διαμερίσματος	55
Μετεχειρτητικές λοιμώξεις	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Επούλωση και φροντίδα τραύματος

Ε. Κωτίδης, Κ. Σαπαλίδης

Οξεία τραύματα	61
Χρόνια τραύματα ή έλκη	63
Επούλωση συγκεκριμένων ιστών	68
Περιτοναϊκές συμφύσεις	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Συστηματική απάντηση του οργανισμού στο τραύμα

B. Παπαζιώγας

Φάσεις συστηματικής απάντησης	74
Σύνδρομο συστηματικής φλεγμονώδους αντίδρασης (Systemic Inflammatory Response Syndrome, SIRS).....	82
Σύνδρομο δυσλειτουργίας πολλών οργάνων (Multiple Organ Dysfunction Syndrome, MODS).....	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Υγρά, ηλεκτρολύτες και οξεοβασική ισορροπία

Κ. Τσαλής, Ν. Αντωνιάδης, Δ. Γιακουστίδης

Νερό και ηλεκτρολύτες	88
Διαταραχές οξεοβασικής ισορροπίας	97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Μεταβολισμός και θρέψη στον χειρουργικό ασθενή

I. Γαϊάνης, Κ. Ψαρράς, Ορ. Ιωαννίδης

Μεταβολισμός των θρεπτικών συστατικών	112
Μεταβολισμός στο stress	115
Επιπτώσεις της κακής θρέψης	116
Εκτίμηση της θρέψης	118
Εκτίμηση των ενεργειακών και πρωτεϊνικών αναγκών	120
Οδοί θρεπτικής υποστήριξης	122
Υποστήριξη της θρέψης σε ειδικές καταστάσεις	125

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8**Αναισθησιολογική προσέγγιση του χειρουργικού ασθενούς και καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση (υποστήριξη της ζωής)**

B. Γροσομανίδης, Δ. Βασιλιάκος

Αναισθησιολογική προσέγγιση του χειρουργικού ασθενούς	134
Καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση	138

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9**Αιμόσταση, διαταραχές πήξεως και μεταγίσεις**

Σ. Βακαλοπούλου, Ι. Μαντζώρος

Αιμόσταση	148
Προεγχειρητική εργαστηριακή διερεύνηση της αιμόστασης	151
Θρομβοελαστογραφία	152
Μεταγίσεις	153
Τοπικοί αιμοστατικοί παράγοντες	155

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10**Χειρουργικές λοιμώξεις και χρήση αντιβιοτικών στον χειρουργικό ασθενή**

A. Καμπαρούδης

Ορισμοί	160
Χειρουργικές λοιμώξεις	161
Μυκητιακές λοιμώξεις στη Χειρουργική	202
Λοιμώξεις σε ειδικές ομάδες ασθενών	206
Χρήση των αντιβιοτικών στον χειρουργικό ασθενή	211
Λύσσα	230

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11**Καταπληξία**

Δ. Παραμυθιώτης

Μορφές καταπληξίας	236
--------------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12**Εγκαύματα και άλλες θερμικές κακώσεις**

E. Δεμίρη, Λ. Παυλίδης, A. Καμπαρούδης

Θερμικά εγκαύματα	246
Εισπνευστικά εγκαύματα	253
Χημικά εγκαύματα	254
Ηλεκτρικά εγκαύματα	254
Θερμική εξάντληση και θερμοπληξία	255
Κακώσεις από ψύχος	256

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13**Πολυτραυματίας**

B. Παπαδόπουλος

Επιδημιολογία	260
Πρόληψη	260
Επιμέρους κακώσεις	270
Κακώσεις σε ειδικές ομάδες τραυματιών	287
Τριτοβάθμια εκτίμηση	288
Οριστική θεραπεία – Διακομιδή	289
Αρχεία – Καταγραφή	289

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14**Μεταμοσχεύσεις**

I. Φούζας, N. Αντωνιάδης, M. Νταουντάκη,

Π. Τόσιος, K. Αναστασιάδης, Γ. Ίμβριος,

B. Παπανικολάου

Ανοσολογία των μεταμοσχεύσεων	294
Δοκιμασίες ιστοσυμβατότητας	297
Απόρριψη	297
Ανοσοκατασταλτικά	298
Δότες οργάνων	299
Αφαίρεση και συντήρηση οργάνων	301
Μεταμόσχευση οργάνων	302

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15**Βασικές γνώσεις Ογκολογίας**

K. Παπαπολυχρονιάδης, Γ. Τσουλιφάς

Ονοματολογία νεοπλασμάτων-όγκων	320
Ταξινόμηση όγκων	321
Καρκινογένεση	322
Διαφοροποίηση και σταδιοποίηση	324
Επιδημιολογία του καρκίνου	326
Καρκινικοί δείκτες	327
Ο ρόλος του χειρουργού-ογκολόγου	327
Σημασία της πρόληψης	329
Βασικές αρχές χημειοθεραπείας	330
Ακτινοθεραπεία	333
Ειδικοί τύποι όγκων	334

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16**Ελάχιστη επεμβατική Χειρουργική**

E. Χριστοφορίδης, I. Γαλιάνης

Λαπαροσκοπική χειρουργική	338
Ενδοσκοπική χειρουργική μέσω φυσικών οπών (NOTES)	341
Ρομποτική χειρουργική	341
Επεμβατική ενδοσκόπηση του πεπτικού	341

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17**Παθήσεις δέρματος και υποδορίου**

Ε. Δεμίρη, Γ. Σπυροπούλου, Σπ. Μηλιαράς

Ανατομία του δέρματος	354
Λειτουργίες του δέρματος	355
Διαγνωστική των βλαβών του δέρματος και του υποδορίου	355
Καλοήθεις βλάβες του δέρματος	355
Κακοήθεις βλάβες του δέρματος	358
Όγκοι του υποδορίου	362
Βλάβες των νυχιών	363

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18**Παθήσεις κεφαλής, σιελογόνων αδένων και τραχήλου**

Κ. Αντωνιάδης, Κ. Βαχτσεβάνος, Ι. Κεσίσογλου

Παθήσεις σιελογόνων αδένων	368
Χειρουργικές παθήσεις του τραχήλου	376

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19**Παθήσεις μαστού**Β. Παπαδόπουλος, Σπ. Μηλιαράς,
Ε. Δεμίρη, Δ. Διονυσίου

Στοιχεία ανατομίας	388
Φυσιολογία ανάπτυξης και ιστολογική δομή του μαστού.....	391
Προσέγγιση των παθήσεων του μαστού	392
Καλοήθεις παθήσεις μαστού	401
Κακοήθεις παθήσεις μαστού	407
Αποκατάσταση του μαστού μετά μαστεκτομή	414

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20**Παθήσεις θώρακος-πνευμόνων**

Κ. Αναστασιάδης, Χρ. Φορούλης

Στοιχεία ανατομίας και φυσιολογίας του θωρακικού τοιχώματος, του υπεζωκότος και του μεσοθωρακίου	424
Χειρουργικές παθήσεις πνευμόνων	427
Παθήσεις της υπεζωκοτικής κοιλότητας με χειρουργικό ενδιαφέρον	434
Παθήσεις του μεσοθωρακίου	437

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21**Παθήσεις οισοφάγου και διαφράγματος**

Κ. Μπαηλιάς

Οισοφάγος	446
Διάφραγμα	468

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22**Περιτοναϊκή κοιλότητα:****παθήσεις μείζονος επιπλόου και μεσεντερίου
Οπισθοπεριτοναϊκός χώρος:
παθήσεις οπισθοπεριτοναϊκού χώρου**

Ε. Κωτίδης, Μ. Πραματευτάκης

Περιτόναιο και περιτοναϊκή κοιλότητα	476
Μεσεντέριο και επίπλουν	479
Οπισθοπεριτοναϊκός χώρος	482

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 23**Οξεία κοιλία**

Α. Καμπαρούδης, Χ. Σπυρίδης

Αίτια	488
Κοιλιακός πόνος	488
Συνοδά συμπτώματα	491
Διαγνωστική προσέγγιση	492
Διαφορική διάγνωση	497
Αντιμετώπιση	497
Ειδικές ομάδες ασθενών	500

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 24**Ειλεός**

Κ. Ψαρράς

Αποφρακτικός ειλεός	506
Ψευδοσπόφραξη του εντέρου (Σύνδρομο Ogilvie)...	513
Παραλυτικός ειλεός	514

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 25**Αιμορραγία πεπτικού συστήματος**

Ε. Χριστοφορίδης, Ι. Κουτελιδάκης, Κ. Τσαλής

Προσέγγιση του ασθενούς με αιμορραγία από το πεπτικό σύστημα	521
Αίτια της αιμορραγίας του πεπτικού	522
Κλινική εικόνα της αιμορραγίας από το πεπτικό σύστημα	523
Διάγνωση της αιμορραγίας	524
Διαφορική διάγνωση της αιμορραγίας	524
Αντιμετώπιση της αιμορραγίας από τον γαστρεντερικό σωλήνα	524

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 26**Στόμαχος – Δωδεκαδάκτυλο**

Κ. Μπαηλιάς, Δ. Παραμυθιώτης

Στοιχεία χειρουργικής ανατομίας	534
Στοιχεία φυσιολογίας	538
Πεπτικό έλκος	540

Αιμορραγική γαστρίτιδα και stress έλκος	544
Καρκίνος του στομάχου	545
Πολύποδες του στομάχου	550
Λέμφωμα του στομάχου	551
Ψευδολέμφωμα του στομάχου	552
Εκκολπώματα του στομάχου	552
Καλοήθεις όγκοι του δωδεκαδακτύλου	552
Εκκολπώματα δωδεκαδακτύλου	553
Κακοήθεις όγκοι του δωδεκαδακτύλου	554
Σύνδρομο άνω μεσεντερίου αρτηρίας (νόσος του Wilkie)	554
Στρωματικοί όγκοι (GIST) του στομάχου	555
Νευροενδοκρινικοί όγκοι του στομάχου	556
Σύνδρομα μετά γαστρεκτομή	557

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 27

Χειρουργικές παθήσεις λεπτού εντέρου

Κ. Σπανός, Χρ. Κοσμίδη, Β. Παπαζιώγας	
Στοιχεία χειρουργικής ανατομίας	564
Στοιχεία φυσιολογίας	566
Σύνδρομο βραχέος εντέρου	567
Απόφραξη λεπτού εντέρου	567
Εκκολπώματα	568
Φλεγμονώδη νοσήματα λεπτού εντέρου	568
Συρίγγια λεπτού εντέρου	572
Οξείες αγγειακές βλάβες λεπτού εντέρου και μεσεντερίου	574
Κυστική πνευμάτωση του εντέρου	576
Όγκοι του λεπτού εντέρου	576

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 28

Παθήσεις σκωληκοειδούς αποφύσεως

Κ. Ψαρράς	
Στοιχεία χειρουργικής ανατομίας	584
Οξεία σκωληκοειδίτιδα	585
Οξεία σκωληκοειδίτιδα σε ειδικές περιπτώσεις	589
Νεοπλάσματα της σκωληκοειδούς αποφύσεως	590
Καρκινοειδές σκωληκοειδούς αποφύσεως	591
Αδενοκαρκίνωμα σκωληκοειδούς αποφύσεως	591
Βλεννοκίλη – Κυσταδένωμα – Κυσταδενοκαρκίνωμα	591

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 29

Χειρουργικές παθήσεις παχέος εντέρου

Α. Μιχαήλπουλος, Κ. Σπανός, Στ. Αποστολίδης	
Στοιχεία χειρουργικής ανατομίας του παχέος εντέρου	596
Στοιχεία φυσιολογίας	600

Μικροβιολογία (κλωρίδα παχέος εντέρου)	601
Διαγνωστική προσέγγιση	601
Παθήσεις παχέος εντέρου	605

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30

Χειρουργικές παθήσεις πρωκτού και περινέου

Α. Μιχαήλπουλος, Ι. Μαντζώρος, Στ. Αποστολίδης	
Στοιχεία ανατομίας πρωκτού και περινέου	644
Στοιχεία φυσιολογίας πρωκτού και περινέου	647
Χειρουργικές παθήσεις πρωκτού και περινέου	647

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 31

Κήλες

Εξωτερικές κήλες	672
Εσωτερικές κήλες	684

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 32

Ήπαρ και πυλαία κυκλοφορία

Κ. Τσαλής, Γ. Τσουλιφάς	
Στοιχεία χειρουργικής ανατομίας του ήπατος	690
Στοιχεία φυσιολογίας του ήπατος	692
Ηπατεκτομές	694
Νεοπλάσματα του ήπατος	695
Κυστικές βλάβες του ήπατος	706
Ηπατικά αποστήματα	710
Πυλαία υπέρταση	711

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 33

Χειρουργικές παθήσεις χοληφόρων

Κ. Τσαλής, Γ. Μαρράκης, Ε. Χριστοφορίδης, Γ. Τσουλιφάς	
Ανατομία των χοληφόρων	726
Φυσιολογία των χοληφόρων	727
Καλοήθεις παθήσεις των χοληφόρων	728
Όγκοι των χοληφόρων	749

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 34

Χειρουργικές παθήσεις σπληνός

Στ. Αγγελόπουλος, Κ. Σαπαλίδης	
Στοιχεία ανατομίας	760
Στοιχεία φυσιολογίας	760
Υπερσπληνισμός	761
Σπληνομεγαλία	762
Αιματολογικές παθήσεις αντιμετωπιζόμενες με σπληνεκτομή	762
Κύστες σπληνός	763
Όγκοι σπληνός	764

Ανεύρυσμα σπληνικής αρτηρίας	765
Ρήξη σπληνός	765
Επιπλοκές σπληνεκτομής	768

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 35

Χειρουργικές παθήσεις παγκρέατος

Α. Καμπαρούδης, Β. Παπαζιώγας,
Δ. Παραμυθιώτης, Κη. Γιαννούλης

Στοιχεία εμβρυολογίας και χειρουργικής ανατομίας	772
Στοιχεία φυσιολογίας	777
Οξεία παγκρεατίτιδα	778
Χρόνια παγκρεατίτιδα	781
Κυστικά παγκρεατικά νεοπλάσματα	785
Καρκίνος εξωκρινούς μοίρας παγκρέατος	788

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 36

Χειρουργικές παθήσεις ενδοκρινών αδένων

Στ. Αγγελόπουλος, Μ. Δούμας,
Α. Καμπαρούδης, Ι. Κουτελιδάκης,
Ι. Κεσίσογλου, Σπ. Μηλιαράς, Κ. Σαπαλίδης

Χειρουργικές παθήσεις θυρεοειδούς αδένου	804
Χειρουργικές παθήσεις παραθυρεοειδών αδένων ..	826
Χειρουργικές παθήσεις ενδοκρινούς μοίρας παγκρέατος	831
Χειρουργικές παθήσεις επινεφριδίων	836
Νευροενδοκρινικοί όγκοι πεπτικού	853
Σύνδρομα πολλαπλής ενδοκρινωμάτωσης	855

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 37

Παθήσεις αρτηριών

Δ. Χριστόπουλος, Κ. Κτενίδης,
Κ. Παπάζογλου, Χ. Κάρκος, Ν. Σαρατζής,
Ι. Λαζαρίδης, Γ. Πιτούλης, Δ. Καραμάνος

Στοιχεία χειρουργικής ανατομικής του αρτηριακού δένδρου	862
Διαγνωστική προσπέλαση αγγειακών παθήσεων ..	863
Θωρακοκοιλιακή ανευρυσματική αρτηριακή νόσος	873

Αγγειίτιδες	877
Αθηροσκλήρωση σπλαχνικών αγγείων	878
Αρτηριοφλεβική επικοινωνία	879
Σύνδρομο παγίδευσης ιγνυακής αρτηρίας	881
Σύνδρομο θωρακικού στομίου	882

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 38

Παθήσεις φλεβών και λεμφαγγείων

Δ. Χριστόπουλος, Κ. Κτενίδης,
Κ. Παπάζογλου, Χ. Κάρκος, Ν. Σαρατζής,
Ι. Λαζαρίδης, Γ. Πιτούλης, Δ. Καραμάνος

Παθήσεις φλεβών	888
Παθήσεις λεμφαγγείων	893

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 39

Βασικά χειρουργικά εργαλεία και πηγές ενέργειας

Θ. Παπαβραμίδης

Εργαλεία ανοικτής χειρουργικής	900
Εργαλεία λαπαροσκοπικής χειρουργικής	904
Πηγές ενέργειας	906

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 40

Βασικές χειρουργικές δεξιότητες

Γ. Τσουήφας

Εκπαίδευση στις χειρουργικές δεξιότητες	912
Πρόληψη λοιμώξεων	913
Εκτίμηση και περιποίηση τραύματος	914
Τοπική αναισθησία	914
Συρραφή τραύματος	915
Τοποθέτηση ρινογαστρικού σωλήνα	918
Τοποθέτηση καθετήρα ουροδόχου κύστεως	920

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 41

Χειρουργική παχυσσαρκίας

Χ. Κοσμίδης

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΣΩΣΤΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	935
-------------------------------------	-----